

verbis, teste Prudentio hymno 3, lib. de Coronis, eum accessivus :

*Ergo age, tortor, adure, seca,
Divide membra coacta luto.
Solvete rem fragilem facile est.
Non penetrabitur interior
Ezagitante dolore uniuers.*

Mox duo carnifices pectus ei dilacerant, et latus usque ad ossa secant unguibus; illa autem numerans notas dicebat :

*Scriberis ecce mihi, Domine,
Quam iurat hos apices legere,
Qui tua, Christe, trophæa notant!
Nomen et ipsa sacrum loquitor
Purpura sanguinis eliciti.*

Tandem igni tradita iussu Daciani, ibi,

*Virgo citum cupiens obitum,
Appetit et bibit ore rogam.*

Talis quoque Gad, id est, accincta et felix fuit S. Felicitas, quæ sub Antonio Pio cum septem filiis martyrium obiit. Cum enim Publius præfectus vellet, ut deos coleret, et minas precibus adderet, respondit: *Nec blandimentis his moveor, nec terroribus et minis frangor. Spiritum sanctum habeo, qui mihi suggerit vires, ut pro fide quidvis perpeti velim.* Et ad filios conversa: *Filii, inquit, charissimi, in fidei confessione persistite; vos jam expectat Christus cum sanctis suis, pugnate pro animabus vestris, et fideles vos exhibete Christo.* Ita filii coram matre, et tandem mater necata est. De qua S. Gregorius: *Felix quæ octuplici patientiâ oculis martyris, octo donanda coronis ad cælum ascendit.*

VIII. — Prophecia et benedictio Aser.

VERS. 20. — ASER PINGUIS PANIS EIUS, ET PRÆBEBIT DELICIAS REGIBUS; et eius more hebræo redundat, aut certè ponitur erit. Sic enim pronomen, אֲשֵׁר, id est, ipse, sæpè ponitur pro est. Significat hic Jacob, et prædicit opes et fertilitatem, fructusque tribus Aser adeo sapidos et delicatos, ut regibus Juda, Israel, Tyri, aliisque sint futuri in deliciis; idque partim ex soli bonitate, partim quia sita erat iuxta mare, partim quia vicina erat Tyriis et Sidoniis, et consequenter omni mercium genere abundabat. Idem de Aser prædicit Moses Deut. 33, cum ait: *Tingat in oleo pedem suum, ferrum et aes calcamentum ejus.* Fuit enim sors Aser, alibi frumenti, vini et olei; alicubi, puta in Sareptâ, æris et ferri ferax.

Allegoricè, Aser est Christus nos letificans, impinguans et beatificans deliciis Eucharistiæ. *Quid enim bonum, ait Zacharias c. 9, v. 17, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virginum?* Ita Procopius, Eucherius, Rupertus, Pulchrè S. Ambros.: *Paupertas Christi, inquit, non ditat, infirmitas sanat, fames satiat, mors vivificat, sepultura resuscitat.*

IX. — Prophecia et benedictio Nephthali.

VERS. 21. — NEPHTHALI CERVIS EMISSUS, ET DANS ELOQUIA PULCHRITUDINIS. Pro cervis hebraicè est aiala, quod et cervum et cervam significat. Unde Vatablus

veritit: *Nephthali cervus missa, vel cervus celeris, sicut explicat, q. d.:* Tribus Nephthali erit formosissima, elegantissima et agillissima, qualis esse solet cervus quæ ad aliquem principem mittitur. Secundo, *dabit eloquia pulchritudinis, id est, erit facundissima.* Secundo et meliùs, Andreas Masius in Josue c. 19, n. 52, sic explicat, q. d.: *Sicut cervus emissus et liber, in herbosâ et fertili terrâ exultim ludit, ita et in suâ fertili sorte ludet et exultabit Nephthali.* Secundo, *dabit eloquia pulchritudinis, id est, comis erit, blandus et humanus, suâque urbanitate omnes sibi conciliabit.* Hoc enim est quod de Nephthali prædixit Moses Deut. 33: *Nephthali abundantia profuerit, et erit in benedictione Domini.* Tertio, propriè et directè respicit et prædicit hic Jacob victoriam Barac et Deborah contra Sisaram, Judic. 4: fuit enim Barac dux exercitus Israel, oriundus ex Nephthali, qui rectè comparatur cervo, qui per se timidus est, sed ubi venatoribus hostibusque se circumsessum, et de vitâ suâ agi videt, animos et cornua attollit, atque furenti similis per medias hostium acies, ingenti impetu et cursu pererrat et evadit; sic enim Barac initio instar cervi timuit, nec nisi cum Deborah bellum aggredi ausus fuit; at eâ comite animatus, quasi leo cum paucis in innumeris instructissimasque hostium copias irrupit, pererrit, easque perumpendo stravit et cecidit, idque celerimè, instar cervi et instar fulguris (Barac hebraicè significat fulmen), ut cum Cesare dicere posset: *Veni, vidi, vici;* licet enim Zabulon et Issachar, in hoc bello tribui Nephthali se adjunxerint, victoria tamen adscribitur Nephthali, quia dux exercitus et belli, puta Barac, erat ex Nephthali; et quia Jaël, quæ Sisaram clavo occidit, habitabat in Nephthali.

Alludit Jacob ad etymon Nephthali; Nephthali enim significat collectantem, et in luctâ cum antagonistâ convolutum, q. d.: Nephthali quasi cervus timida, et laqueis Sisaræ circumsessâ, per oracula et promissa Deborah, resumptis animis, duce Barac, perumpet cuneos Sisaræ, itaque cum eo colloctabitur, commiscebitur et convolvetur; sed victor evadet, hostiumque castra penetrabit et dissipabit. Ita Cajetanus et Lipomanus.

Hinc dabit eloquia pulchritudinis, id est, edet pulcherrimum gratulatorium et eucharisticum carmen Deo victoriæ auctori, puta insigne illud canticum Barac et Deborah, quod habetur Judic. 5.

Allegoricè, Nephthali est Christus, qui quasi cervus exsilens in virtute spiritus, Lucæ 4, 14, iuxta Genæzareth, qui lacus est in Nephthali, alacriter et celeriter pererrit castra diaboli, puta Phariseorum et Judæorum, infidelium et impiorum, dedique eloquia pulchritudinis, dicens in suo Evangelio: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum colorum, etc., ibique collegit Apostolos, qui hæc eloquia Evangelii pulcherrima toto orbe prædicarunt, tuncque implerunt est illud sponsæ Christo: Ecce iste venit saliens in montibus, transiens colles; similis est dilectus meus caprea, hinnuloque cervorum.* Ita S. Hieronymus, Procop., Ambros.

X. — Prophecia et benedictio Joseph.

VERS. 22. — FILIUS ACCRESCENS JOSEPH. Hebraicè est *ben phorat Joseph, hoc est, filius fructificationis, id est, fructificans.* Joseph. Alludit Jacob ad nomen Ephraim, qui fuit filius Joseph. Ephraim enim dictus est quasi fructificans, ab eadem radice para, id est, fructificavit, Genes. 41, 52: fuit enim tribus Ephraim fecundissima, numerosissima, fortissima et regia. Rursum alludit ad etymon Josephi; Rachel enim mater vocavit eum Josephum, quia optavit et dixit: *Addat mihi Dominus filium alterum, Gen. 30, 24.* Joseph ergo idem est quod augescens, accrescens. Jam Joseph fuit accrescens, sive fructificans, ob duas quos genuit filios, puta Manassem et Ephraim, quæ duas constituerunt tribus in Israel; unde bis repetitur hic et accrescens. Successit enim Joseph cum Judâ in principatum Rubeni; unde sicut Judas regnum Juda, sic Joseph duplicem tribum, duplicemque hereditatem in Chanaan, ac regnum in Israel obtinuit. Ex Ephraim enim orti sunt Jeroboam, alique reges Israel. Rursum tribus Ephraim accrevit, uti numero, ita robore, victoriis et gloriâ, ut merito propter eam Joseph vocetur *fructificans.*

DECORUS ASPECTU. Hebraicè est, *ale ain*, quod dupliciter verti potest: Primo, *super fontem, q. d.:* Joseph est erique filius fructificationis, id est, fecundus instar arboris sitæ et fructificans iuxta fontem. Ita Chaldæi, Vatabl. et alii. Secundo, verti potest, *super oculum, q. d.:* Joseph ita pulcher erat, ut dominaretur oculis intentionum, eosque in sui amorem raperet, uti rapuit oculos heræ suæ Ægyptiæ. Hoc secutus est noster interpres, dum vertit, *decorus aspectu, et Septuag. dùm vertunt, εὐωχία, id est, desiderabilis, unde sequitur:*

FILIE (scilicet Ægyptiæ) DISCORDERUNT SUPER MURUM, super muros domorum et urbium ut viderent te, ô Joseph, tam formosum juvenem cultu regio insignem quasi patriæ mundique salvatorem, et ut vicissim à te viderentur. Ita Cajetanus et Lipom. Rupertus tamen hoc restringit ad heram amasiam Josephi; sed nimis arctè. Nam non dubium est, quin multe alie Josephi pulchritudinem videre desiderarint, eamque admirate sint.

Allegoricè, Joseph est Christus speciosus formâ præ filiis hominum, quem proinde videre gestierunt Abraham et patriarchæ.

VERS. 23. — SED EXASPERAVERUNT EUM, amaritudine affecerunt fratres Josephum, licet ita speciosum et amabilem.

ET JEREGATI SUNT, dicentes: Numquid rex noster eris? et: Ecce somnator venit; venite, occidamus eum.

HARENTES JACULA, tum verborum, puta mordacium irrisionum, mendaciorum et calumniarum, de quibus dicitur Psal. 54, 21: *Molliti sunt sermones ejus super oleum, et ipsi sunt jacula;* tum verberum; cum enim eum spoliarunt, protruserunt, in cisternam projeccerunt, ac denique in Ægyptum venderunt, quot jaculis verborum et verberum eum confixerunt?

Allegoricè, Joseph est Christus, in quem Judei om-

nes suas sagittas linguarum, clavorum et flagellorum intorserunt, clamantes: *Tolle, tolle, crucifige eum.* Vide S. August. in Psal. 63.

VERS. 24. — SEDIT IN FORTI ARCUS EIUS. Arcus, id est, robur et præsidium, q. d.: In tantis fratrum odiis et persecutionibus, in servitute, in carcere Ægyptio, Joseph non cecidit animo, non elanguit, sed stetit, imò sedit constans et fortis, in fortissimo Deo spe totâ defixus, q. d.: Arcum suum quo se ab hostibus defendebat, commisit Joseph Deo fortissimo sagittandi peritissimo, ut ab ejus manu dirigeretur, non aliter quàm Elisæus 4 Reg. 15, v. 16, dixit ad regem Israel: *Pone manum tuam super arcum; et cum posuisset ille manum suam, superposuit Elisæus manus suas manibus regis.* Unde sagitte emisse erant sagitte salutis. Sic fecit et Job, qui proinde dicebat c. 29, 20: *Gloria mea semper invocabatur, et arcus meus in manu meâ instaurabatur.*

Nota. Deus hebraicè vocatur *el, vel etan*, id est, fortis, robustus per excellentiam, imò per essentiam. Joseph ergo per spem in Deo quasi in arce fortissimè et inexpugnabili sedit et conquevit. Nam, ut ait Sapiens Prov. 18, 10: *Turris fortissimum nomen Domini, ad illam currit justus et exaltabitur.*

DISSOLUTA SUNT VINCUULA BRACHIORUM ET MANUUM ILLIUS. Hebræum *iaphothus* deducitur à radice *pazas*, canis propria et genuina significatio incerta et incognita est. Undè variè hic vertunt interpretes. Primo, Kimchi, Pagninus, Vatabl. et alii vertunt: *Roborata, vel consolidata sunt brachia manuum ejus.* Secundo, Chaldeo vertit: *Tunc positum est aurum optimum super brachia manuum ejus, quasi pazas significet deaurare, vel auro ornare, à paz, vel ophas, quod significat aurum optimum et præstantissimum.* Unde et Arabes aurum vocant *Fes*. Hinc urbs Fessa dicta est ex eo, quòd cum urbis jacerentur fundamenta, *fes*, id est, auri cumulus ibi inventus sit; indeque urbs et regnum Fesse, ita potens in Mauritania, nomen accepit, si credimus Joanni Leoni in descriptione Africae lib. 5. Tertio, Oleaster vertit: *Extenderunt se brachia, manuum ejus, q. d.:* Sicut qui arcu tenso telum parant ejaculari, brachia sua distendunt; ita Joseph vinculis solutus, manum misit ad regni gubernacula pariter et ornamenta. Quarto, noster et Septuag. vertunt, *dissoluta sunt brachia, id est, vincula* (erant enim brachia Josephi vinculis astricta) brachiorum et manuum ejus. Hæc omnes versiones ad eundem sensum et scopum tendunt; hæc tamen ultima videtur maximè genuina; hebræum enim *pazaz* propriè significat, non *robore, ut* voluit Rabbini) sed *mollescere, lenescere, et dissolvi instar auri optimi, uti doctè ostendit Pineda noster in Salomon. l. 4, c. 18.* En quàm spes in Deum fortæ Josephum non fellit. Audi Sapient. c. 10: *Hæc (Sapientia) æterna et increata, quæ est Deus ipse) venditum justum non dereliquit in vinculis, donec offerret illi sceptrum, etc.*

PER MANUS POTENS JACOB. Pro potentis hebraicè est *abbir*, quod unum est ex Dei nominibus, licet parti-

capitativè illud, uti et alia Dei nomina, hominibus communicetur.

Tradunt Hebraei, hoc nomen plenum esse mysteriis: nam prima littera *aleph* significat א, ab, id est, Patrem. Secunda *bet* significat ב, ben, id est, Filium. Tertia *res* significat ר, rach, id est, Spiritum sanctum, sicut enim hæ tres litteræ in uno sunt nomine *abbir*, ita hæ tres personæ sunt in unâ essentia divîna. Rursùm, *bet* est medium inter *aleph* et *res*, quia Filius est medius inter Patrem et Spiritum sanctum) procedit enim à Patre Filius, et à Filio Patreque procedit Spiritus sanctus. Denique ipsi *bet* conjungitur *jod* quæ est littera nominis Jesu, quia solus Filius factus est homo, et vocatus Jesus, id est, Salvator hominum. Hæc illi.

INDE PASTOR EGRESSUS EST, LAPIS ISRAEL. Vox inde non locum, sed causam significat, idemque valet quod *idè*, vel *idcirco*, q. d. quia Joseph vallatus fuit *opè abbir*, id est, Dei potentis, quem coluit Jacob, et in quem omnem suam spem dixerat Joseph venditus et captus, *idcirco egressus est pastor*, id est, effectus est rector et princeps Ægyptiorum, et *lapis*, id est, firmamentum, sui populi *Israel*. Ita explicat Ecclesiasticus c. 49, v. 18. Joseph enim tam patrem suum *Israel*, quam fratres eorumque familias, æquè ac Ægyptios in septennio famis pavit et aluit, itaque firmavit et stabilivit ne inedia interirent.

Ece quam valida est fiducia et auxilium potentis Dei. S. Martinus in Alpibus incidit in latrones, et quibus unus vibrat in caput ejus securi mortem minabatur, sed socius ictum averit. Rogatus postea Martinus, num timuisset: *Minime*, inquit, *numquam eram securus: sciebam enim Dei misericordiam maximè in tribulatione affuturam*. Sic et S. Franciscus à latronibus rogatus quis esset, intrepidè respondit: *Præco sum magni Dei*. Martinus martyre vocandus ad iudicem, à Theoteco episcopo audiens: *Tene et adhaerece Deo: sic enim ab eo roboratus, quod in optatis est certè assequeris; id ipsum præstitit, itaque constanter tribunal adit, Christumque confessus martyrio laureatus est*, teste Euseb. lib. 7. Histor. c. 14. Legimus principem quemdam prudentem et plium, cum rogaretur cur munitas arces in suo regno non construeret, respondisse: « Unica mihi arx est, eaque munitissima, ea, videlicet de qua Salomon ait: *Turris fortissima nomen Domini, ad quam confugiens justus liberatur*. »

Nota. Bonus princeps populi debet esse pastor et pastor, populum firmans, roborans et sustentans. Secundò, alii sic ulterius explicant: *Inde*, id est, ex Joseph, profudit lapides et pastores, id est, duces, iudices et reges *Israel*, puta Josue, Deborah, Gedeon, Jephthè, Jair, Abimelech, Jeroboam, et reges decem tribuum. Hi enim omnes prognati sunt ex Joseph.

Tertiò, aliqui *eben*, id est, lapis legentes *divisim ab ben*, id est, pater et filius, vertunt: *Joseph egressus est pastor patris et filii Israel*, id est, Joseph in fame pavit et cibavit tam patrem suum *Israel*, quam ejus filios. Unde Chaldaeus hæc non ad Joseph, sed ad

abbir, id est, Deum potentem Jacobi, referens, ita vertit: *Cujus (Dei) verbo gubernantur patres et filii tribuum Israel*. Verùm primus sensus maximè est literalis et genuinus.

Allegoricè, Joseph pastor, inquit Rupertus, est Christus, qui est pastor et petra lapsaque angularis Ecclesie. Rursùm, pastor et petra Ecclesie est S. Petrus, aliqui Pontifices vicarii Christi. Petro enim dixit Christus: *Pasce oves meas; et: Tu es Petrus, et super hæc petram edificabo Ecclesiam meam*.

VERS. 25. — DEUS PATRIS TUI. Deus qui per omnia direxit patrem tuum Jacobum, hic et ob Jacobi merita ac sanctimoniam, quam tu imitaris, juvatit quoque et dirigit te, utpote Jacobi filium, ejusque fidei et pietatis heredem.

BENEDICET TIBI BENEDICTIONIBUS COELI, dando tibi è caelo opportunam tum pluviam, tum rorem, tum neminem, tum aeris serenitatem, benignamque solis calidæque influxum, quibus terra tua fecundetur, ut optimas et copiosas tibi, puta tuis posteris, in Chanaan proferat fruges et fructus.

BENEDICTIONIBUS ABYSSI JACENTIS DEORSUM. Vatablus, per abyssum, mare accipit, q. d.: Dabit tibi Deus tempestivam pluviam, quæ oritur è nubibus et vaporibus ex abisso, id est, mari, ascendentibus; verùm hæc non est benedictio abyssi, sed coeli, ut præcessit.

Alii per abyssum accipiunt globum conflatum ex terrâ et mari. Verùm dico, abyssus proprie est illa vorago aquarum, quæ sub terrâ latet, quaque cum mari conjungitur; atque per suas venas et rivos terram irrigat et fecundat, de qua dicit e. 1, v. 9, et c. 7, v. 11, unde Chaldaeus vertit: *Benedictionibus quæ ascendunt de profundis terræ*. Optat ergo hic Jacob Josepho terram irriguam et fertile, ex aquis infernè ex abisso prodeuntibus.

BENEDICTIONIBUS UBERUM ET VULVÆ, ut scilicet habeas copiosum lac, foeturam, ac proles, tum animalium, tum hominum. Hæc benedictio propria quasi Ephraim, ab eo ob peccata et ingratitude fuit revocata et ablata, Osee 9, v. 11, ubi dicitur: *Ephraim quasi avis avolat; gloria eorum à partu, et ab utero, et à conceptu; da eis vulvam sine liberis, et ubera arenitum*.

Allegoricè, Joseph est Christus, quem omnia superna et inferna, omnes angeli et sancti in caelo, ac patres in limbo benedicunt et adorant, quemque in terris laudant omnes fideles dicentes cum Elisabeth: *Benedictus fructus ventris tui; et cum allera quæ in turbâ exclamavit: Beatus venter qui te portavit, et ubera quæ suscitasti*. Rursùm in caelo, id est, in animâ et mente, benedictus fuit Christus; quia à primo instant conceptionis suæ plenus fuit gratiâ et gloriâ, fruens Deo, ipsaque visione Dei beatus; benedictus quoque fuit in abisso *deorsum*, id est, in carne mortali quam assumpsit, quæ se profundissimè humiliavit et exanimavit; quia carnem habuit peccato concupiscentibusque liberam, et post resurrectionem gloriosam, vivificam, et dantem immortalitatem in Eucharistiâ. Secundò, habuit Christus benedictionem *vulvæ*, id est, Ecclesie parientis; hæc enim Christo pulcherrimos et plurimos

generat filios, Isaie 49 et 60, atque *uberum*; quia verbo Dei et Sacramentis, quasi duplici ubere suos fideles et filios nutrit. Ita Rupert. et ex eo Perer.

VERS. 26. — BENEDICTIONES PATRIS TUI CONFORTATE SUNT BENEDICTIONIBUS PATRUM EJUS. Primò, benedictionibus, id est, *præ benedictionibus*, vel, ut hebraicè est, *super benedictiones patrum meorum*, q. d.: Ego Jacob præ patribus meis Abraham et Isaac, fui tum à patre meo Isaac, tum à Deo benedictus; itaque ego vicissim tibi, ô Joseph, benedico, ac consequenter tu et patribus meis, et me ipso magis eris benedictus, quia non tantum patrum, uti ego, sed et meam benedictionem nancisceris. Ita Liranus, Abolens., Perer. Secundò, Rupertus sic explicat, q. d.: Mea benedictio robor habet à benedictione, quam ego à patribus accepi; super illam enim quasi fundatur. Hunc sensum facit patitur Hebræa. Tertiò, Burgensis et Vatab. valde accommodè sic vertunt et explicant, q. d.: Major est mea benedictio, quæ ego te, ô Joseph, benedico, quam ea quæ ego à patribus meis fui benedictus, q. d.: Eris me felicitior, magisque benedictus; eris enim principis Ægypti totâ reliquâ vitâ tuâ, posterique tui erunt iudices et reges *Israel*. Quartò, aliqui sic explicant: *Confortata*, id est, firmata, adjunctæ et adhaerentæ sunt benedictionibus patrum. Unde Chaldaeus vertit: *Benedictiones patris tui adduntur super benedictiones, quibus benedixerunt me patres mei*, q. d.: Ego tibi, ô Joseph, non tantum meam, sed et omnium patrum meorum benedictionem impertior et addo, precorque quod illi mihi precati sunt, scilicet ut ego cum posteris meis essem felicissimus. Hic sensus amplior est; sed tertius, uti et primus, simplicior, utpote magis respondens Hebræo. Nam verbum *gavar*, præsertim quando cum ad construitur, significat prevalere, superare, dominari.

DOMINE VENIRET, id est, donec veniat, uti habent quidam codices manuscripti. Est enallage modi.

DESIDERIUM COLLUM ETERNORUM, puta Christus, qui omnium benedictionum et promissionum ultima et maxima, omniumque clausula, quem proinde homines, imò omnes creaturæ irrationales, puta terra, mare, colles et montes, à sui initio, quasi hominum redemptorem, et totius universi reparatorem et reformatorem avidissimè expectant, et affectu, non rationali, nec sensitivo, sed naturali intimè desiderant. Est prosopeia, similis illi, quâ Apostol. Rom. 8, 22, ait omnem creaturam ingemisere et parturire, donec per Christum liberetur à servitute corruptionis, et transferratur in libertatem gloriæ filiorum Dei. Sensus ergo est, q. d., Jacob: Mea hæc benedictio, ô Joseph, major est benedictione patrum, durabitque usque ad Christum, qui maximam tibi totique mundo benedictionem afferet. Secundò, symbolicè Christus est desiderium collum eternorum, id est, Patriarcharum, Prophetarum, et illustrum sanctorum, qui cæteris hominibus sapientiâ, virtute et sanctitate eminent, et in æternum in caelo eminebunt, perinde ac colles valibus eminent. Ita Rupert., Cajetan. et Lipom.

Ita Christum desideravit Jacob dicens: *Salutare*

*meum expectabo, Domine; et David: Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam, et salutare tuum da nobis; et Moses: Mitte, Domine, quem missurus es; et Isaïas: Rorate, caeli, desuper, et nubes pluant justum; aperiantur terra, et germinet Salvator; et Habacuc: Ego autem in domino gaudebo, et exaltabo in Deo Jesu meo; et Daniel, qui inde *vir desideriorum* est dictus; et sponsa in Canticis: *Circumvi vicos et plateas, quævis quem diligit anima mea*. Multò magis Christum jam natum desiderarunt Christiani. S. Paulus: *Cupio dissolvi, et esse cum Christo*. Petrus ubertim flebat; rogatus cur? respondit, *desiderio Domini*. S. Diaconus martyr de genere, domo, patriâ perennatanti tyranno, in mediis tormentis nihil aliud respondit, quam *Christianus sum; hoc mihi nomen, genus, patriâ, doctrina, aliquid nihil sum*, q. d.: Omnia arborum ut stercora, ut Christum lucrificam; mihi vivere Christus est, et mori iurum. Testis est Eusebius lib. 5, c. 1. S. Ignatius vincetus: *Nunc, ait, incipio discipulus esse Christi, nihil de his quæ videntur desiderans, ut Jesum Christum inveniam*. Lege totam ejus Epistolam ad Romanos. S. Bernardus: *Nili cæmitur suavis, auditur nil jucundius, nil cogitatur dulcius, quam Jesu Dei filius*. Jesu mei in ore, *jubilus in corde*. Dionysius martyr dum Romæ à Diocletiano comprehensus lætus ad supplicium duceretur, nil aliud toto itinere ingeminalat, quam: *Fisi milites occidi possem, tamen Dominum meum Jesum Christum confiteri non cessarem*. Equus non dicit: *Jesum amor meus cor meum, et omnia? Dixit S. Cyprianus in tribunal, dammandus ad mortem: Salus mea et virtus mea Christus Dominus est cui sine fine scribere desidero; quem proconsul subderet: Vicem tuam doleat, et vellem consulere tibi, respondit Cyprianus: Constat mihi melius non esse quærere, quam ut Deum meum adorans ad ipsum tollâ mentis aviditate festinem; quia non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam*. Ita Pontius in vitâ S. Cypriani.*

Nota. Hebraicè est *taava*, quod proprie desiderium significat, à radice *ava*, id est, concupivi, desideravi; Jarius tamen, Kimchi, et R. Salomon vertunt, *terminum*, à radice *taa*, id est, terminavit vertuntque, usque ad terminum collium seculi, q. d.: Hæ benedictiones meæ durabunt, quamdiù durabunt colles seculi, puta usque ad finem seculi; vel ut explicat R. Salomon, q. d.: Hæ meæ benedictiones ad omnes terminos collium, montium et terrarum diffundentur. Denique per terminum accipias Christum, qui terminus est sive vertex in vertice montium. Verùm Hebræam *taava* proprie non terminum, sed desiderium significat, uti dixi, itaque vertit noster, Chaldaeus et alii.

FIANT; omnes hæc benedictiones conflant in caput Joseph, in coque firmiter quiescant. Pendet enim *es fiant*, à voce *benedictiones*, quæ præcessit, ibique inserendum est pronomen *quæ*; tunc enim clara erit connexio et sensus hoc modo: *Benedictiones patri tui, quæ confortate sunt benedictionibus patrum ejus, fiant in capite Josephi*.

ET IN VERTICE NAZAREI INTER FRATRES SIVOS. Nota. Joseph vocatur hic *Nazareus*, id est, *separatus*, ut

Chaldaeus, coronatus et consecratus; nec enim et separationem, et coronam, et consecrationem significat. Fuit enim Joseph à fratribus separatus, primò, moribus et innocentia; secundò loco et conversatione; fratres enim oderant et fugiant Josephum. Rursùm, Joseph venditus in Ægypto per 25 annos separatus fuit à patre et fratribus in Chanaan habitantibus. Tertio, carcere, ubi Joseph intonsus fuit crinibus, solique Deo relictus, addictus et consecratus, instar Nazareorum, qui se suamque abstinentiam, æquæ ac comam, Deo devotebant, Numer. 6. Quartò, coronâ regni, sive principatus in Ægypto. Rursùm, coronâ regni Israel, quam posteri ejus adepti sunt; hæc enim coronatus, et à fratribus separatus fuit Joseph; ideòque Nazareus dicitur. Unde Septuag. pro Nazareus vertunt prefectum sive ducentem et principem fratrum. Atque ex hoc loco aliquid putant Christum, utpote Josephi antitypum, vocari Nazarenum, Matth. 2, v. 23. Ita S. Ambros. de Benedictionibus Patriarch. cap. 11, et Rupert. Ut sit, certè Joseph Nazareus, expressus fuit typus Christi Nazareæ, id est, à Judeis et communis hominum viti separati, Deoque consecrati, ac coronati in summum orbis regem et pontificem.

XI. — *Prophetia et benedictio Benjamin.*

VERS. 27. — BENJAMIN LUPUS RAPAX, MANE COMEDET PREDAM, ET VESPERE DIVIDET SPOLIA. R. Chaldaeus hæc sic vertit et explicat: *In terrâ Benjamin habitavit tempus majestatis; et in possessione ejus edificabitur sanctuarium* (Jerusalem enim, in qua fuit templum, propriè pertinet ad sortem tribus Benjamin); *mane et vespere offerent sacerdotes oblationes, et in tempore vespertino dividend residuum*; quasi altare hic vocetur lupus rapax, eò quod hostias, quasi prædas raperet, easque igne consumeret. Sic quoque explicant Hebraei et Lipoman. Verùm hæc expositio impropria, dura et indecora est; quia enim altare Dei audeat vocare lupum rapacem? Secundò ergo et genuinè, ad litteram Jacob hic prædicit, tribum Benjamin fore instar lupi rapacem et bellicosam, quæ suum jus in viribus et armis collocet. Sic enim Romani jactabant suum Romulum rapacem, pugnacem et fortem in bellis evasisse, eò quod lacte lupæ esset nutritus. Hæc expositio patet, et reipsâ confirmata est in bello Gabaa, quod soli Benjaminite ob stuprum à se uxori Levitæ illatum, cum reliquis tribubus omnibus gesserunt, et usque ad intersecionem sustinuerunt, ac tandem raperunt filias Silo Judic. 20. Ita Procop., Euseb., Theodor., Abulens. et alii.

Rursùm, alludit et prædicit hic Jacob prædas et vicioris Saulis primi Judeorum regis; item Estheris et Mardochei; hi enim omnes prognati fuerunt ex Benjamin. Ita S. Lupus Trecentis episcopus cum clero occurrentes Attilæ à pugna Catalaunicâ, reliquis Gallie urbes eversuro, rogavit eum, quisnam esset qui tot regibus devictis cuncta vi sibi subderet. Cui Attila: *Ego, inquit, sum rex Hunnorum, flagellum Dei.* Tum Lupus ingemiscens: *Et ego, inquit, sum Lupus vastator gregis, dignus flagello ejus, cui quis resistet, quo minus in quos volet sæviat? Veni igitur, Dei mei flagellum,*

quò libet proficiscere. Omnia tibi, ut Dei ministro, me non repugnantè patebunt. Jubet inde porius urbis reserari, ac Attilam (fratrem equi honoris causâ tenens) summâ veneratione introduxit. Qui sive humanitate episcopi victus, sive Dei voluntate, siue ullius cœde et detrimento, per urbem mediam cum omnibus suis copiis progressus, alterâ urbis parte egressus est. Ita habet vita S. Lupi, et Olaus in Attilâ c. 9.

Nota. Idem est comedere prædam, et dividere spolia, nimirum prædari, prædas dividere et comedere. Est metalepsis; ex comestione enim prædæ, prævia prædationem intelligit, q. d.: Benjamin ut lupus rapiet, id est, superabit inimicos, easque prædas abripiet, laacerabit, dividet, comedit, omniæque faciet, quæ victores victis solent facere. Ita Vatablus.

Allegoricè, quidquid hic ogguntia Calvinus, omnes ferè Patres latini, puta S. Hieron., Ambros., Rupert., Eucher., Beda et Augustin. serm. 1. de Conversione S. Pauli, inter novos hic Lovanii editos, per lupum hunc accipiunt sanctum Paulum, qui ex Benjamin oriundus, dictusque Saul vel Saulus, primo mane, id est, in juventute suâ, quasi lupus sævit in Christum et Christianos, viros et feminas rapando ad carceres, Stephanum manibus aliorum lapidando, spirando in omnes minas et cædes; verùm à Christo conversus, et mutatus è Saulo in Paulum, ex lupò diaboli in lupum Dei, vesperè, id est, jam senior effectus, spolia Gentium diabolo detracta, Christo et Ecclesie divisit, q. d.: Sicut Benjamini, ita et Pauli indoles lupina, semper sui similis, fuit rapax, bellicosa, spoliis prædisque assueta; unde mane et vesperè, puta ante conversionem et post conversionem, non aliud egit, quàm prædari. Sed ante conversionem iniquus et impius, post conversionem verò justus et sanctus fuit prædo, qui non tantum spolia antea à se diabolo allata, rursùm eidem eripuit; sed et omnes penè gentes ex ore et unguibus ejus extorsit, illisque cum expoliavit, easque Christo et Ecclesie restituit. Sicut ergo leo nunc in bonum, nunc in malum capitur, et tam Christus vocatur leo de tribu Judâ, quàm diabolus, qui circum ut leo quærens quem devoret; ita pariter et Lupus tam in bonam quàm in malam partem accipi potest. *Pactus, inquit S. Ambros., lupus erat, cum decoraret oris Ecclesie; sed qui lupus venerat, pastor est factus. Idè Rachel cum pareret Benjamin, vocavit nomen ejus, Filius doloris mei, futurum prophetans ex eâ tribu Paulum, qui affligeret filios Ecclesie, et gravi matrem dolore vexaret; sed tamen idem postea escam divisit, evangelizans gentibus, et plurimos ad fidem provocans. Dilictus à Domino, quia vos electionis estis super ceteros; habitavit confidenter, et Deus obumbravit super cum omnibus diebus, et inter humeros requiescet.* Deuter. 35.

VERS. 28. — OMNES III IN TRIBUBUS ISRAEL DUODECIM. Hebraicè est, omnes istæ tribus Israel sunt duodecim, q. d.: Ab iis duodecim filiis Jacob descenderunt et denominatae sunt duodecim tribus Israel. Nomenclatur enim hic singuli Jacobi filii (qui numero fuerunt duodecim), ac consequenter numerantur et Levi et Joseph, ita ut quisque Jacobi filius unam tribum constituat. In

divisione verò terræ sanctæ non numeratur Levi, quia nullam ejus partem habuit; pars enim Levi erat Dominus, id est, victimæ et primitiæ Domino oblate, nec numeratur Joseph, sed duo ejus filii, puta Ephraim et Manasse; hi enim in locum Levi et Joseph surrogati, duplicem tribum, et consequenter duplicem sortem in Chanaan acceperunt.

BENEDIXITQUE SINGULIS BENEDICTIONIBUS PROPRIIS. Hinc videtur, quòd hæc tenens non tam benedictiones, quàm prophetiæ fuerint Jacobi, quibus expletis ipse hic ultimam cuique addidit et impertit benedictionem, licet quantum ea fuerit, Scriptura non exprimat. Verùm contrarium est verius; itaque sensus est, benedixit singulis, etc., id est, benedictiones hæc enarratas, cuique proprias edixit et assignavit. Licet enim Simeon et Levi propriò non benedixerit, sed corripuerit, hæc tamen ejus paternæ correptioni reverè fuit benedictio. Ita S. Chrysost., Cajet., Lipoman. Si enim aliæ à jam dictis et enarratis fuissent hæc benedictiones à Jacobo filiis date, eæque singulis propriæ, sanè eas enarrasset Moses.

VERS. 31. — IBI ET LIAM CONDITA JACET. Hebraicè est, et ibi sepelivi Liam; unde patet Liam mortuam esse in Chanaan, ibique à Jacobo sepultam, non autem mortuam esse in Ægypto, indeque cum marito corpore translatae in Chanaan, ut volunt aliqui. Hebraei tradunt Liam mortuam anno ætatis 44. Sed ex dictis c. 35, v. 19, videtur senior fuisse.

VERS. 32. — FINITUSQUE MANDATIS. Tradunt Hebraei, Jacob morientem mandasse suis ritum pacem et concordiam, atque unius veri Dei timorem, obedientiam et cultum, fugamque idololatriæ Ægyptiorum.

COLLEGIT PEDES SUPER LECTULEM. Jacob propheta, et benedicens filiis exererat se, sedebatque in lecto pedibus dependentibus; nunc finito sermone suis valedicens, pedes in lectum colligit, sensinque expirat.

Vide hic quàm placida sit mors justorum. Ita S. Lucius martyr mortì adjudicatus ab Urbicio prefecto gratias egit, dicens: *A malis dominis liberor, et ad Deum patrem optimum transeo.* Testis est Eusebii l. 4, c.

CAPUT L.

1. Quod cernens Joseph, ruit super faciem patris suæ et deosculans eum.

2. Præcepitque servis suis medicis ut aromatibus condirent patrem.

3. Quibus jussa expletibus, transierunt quadraginta dies: iste quippe mos erat cadaverum conditorum, flevitque enim Ægyptus septuaginta diebus.

4. Et expleto placentis tempore, locutus est Joseph ad familiam Pharaonis: Si inveni gratiam in conspectu vestro, loquimini in auribus Pharaonis,

5. Eò quòd pater meus adjuraverit me, dicens: En morior, in sepulcro meo quod fodi mihi in terrâ Chanaan, sepelies me. Ascendam igitur, et sepeliam patrem meum ac revertar.

6. Dixitque ei Pharaon: Ascende et sepeli patrem tuum, sicut adjuratus es.

16. Balyas martyr, cum cervicem feriendam præberet dixit: *Revertere, anima mea, in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi. Eripuit animum meum à morte, oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapsu. Ambulabo coram Domino in terrâ viventium.* Nam mox, ait S. Chrysost., est portus tranquillus, vera requies, somnus, ad meliora migratio, à malis liberatio, migratio à terrâ ad cœlum, ab hominibus ad angelos, et ad ipsum angelorum dominum. Hinc Sapote, rege Persarum, Christianos trucidante, cum Pusices prefectus omnium regis artificum videret Ananiam, qui cædes jam parabat, contremiscentem: *Paulisper, inquit, ò senex, oculos occultido, et vno animo esto; nam statim lumen Dei videbis, quod de causâ lingua ei extracta est, diròque examificatus gloriosum obit martyrium.* Testis est Sozom. lib. 2 Hist. c. 9 et 10. E contrario quàm anxia, perturbata et tumultuosa sit mors impiorum, patet ex morte Antiochi, Herodiæ, Herodiadis, Chrysaoriti et aliorum.

APPOSITUS EST AD POPULUM SUUM, MORTUUS EST, ET QUOD ANIMAM DESCENDIT AD PATRES ET JUSTOS IN LIMBO SINQUE ABRAHÆ DEGENTES. Ita loquitur Scriptura, uti significet animas sanctorum post mortem non solitariam et tristem, sed societatem lætamque vitam ægere; malorum vero animas, licet in igne conjungatur perpetuis tamen odiis et rixis dissidere, atque maledictis et blasphemis sese invenire, more canum lacerae.

Nota periodum vite Jacobi: Jacob natus est post diluvium anno 452. Fugiens Esau ixit in Haran ad Laban, anno ætatis sue 77; inde post 20 annos, puta anno 97, rediit in Chanaan. Post 10 annos, puta anno 107, mortua est Rachel, et natus est Benjamin, atque Joseph venditus est in Ægyptum. Inde mansit adhuc Jacob in Chanaan per 25 annos. Nam anno ætatis centesimo trigesimo evocatus à Joseph, cum totâ familiâ profectus est in Ægyptum, ibique vixit annis 17, ac mortuus est anno ætatis 147, qui fuit annus mundi 2256. Plura de his dixi cap. 47, 28. Denique epitaphium et elogium Jacobi vide apud Sapientem cap. 10, v. 10, et Ecclesiasticum c. 44, 25.

CHAPITRE L.

1. Joseph, voyant son père expiré, se jeta sur son visage, et le baisa en pleurant.

2. Il commanda aux médecins qu'il avoit à son service, d'embaumer le corps de son père.

3. Et ils exécutèrent l'ordre qu'il leur avoit donné, en l'oignant de drogues aromatiques pendant trente jours, puis ils le mirent tremper dans le sel et dans le nitre, ce qui dura encore quarante jours, parce que c'étoit la coutume d'employer ce temps pour embaumer les corps morts. Et ainsi l'Égypte pleura Jacob soixante-dix jours, comme elle pleura ses rois.

4. Le temps du deuil public étant passé, Joseph qui le portoit encore, ne pouvant en cet état se présenter devant le roi, dit aux principaux officiers de Pharaon: Si j'ai trouvé grâce devant vous, je vous prie de représenter au roi

5. Que mon père m'a dit en mourant: Vous voyez que je me meurs; promettez-moi avec serment que vous m'ensevelirez dans mon sépulchre que je me suis préparé au pays de Chanaan. J'irai donc avec l'agrément du roi, ensevelir mon père dans son sépulchre, et je reviendrai aussitôt.

6. Pharaon lui dit: Allez et ensevelissez votre père, selon qu'il vous y a engagé par serment.